

13. dec 2021 o 10:47 | Platený obsah

Latka pre nové a malé cirkvi je privysoko

Pani Záborská chce chrániť slobodu vierovyznania v zahraničí. Upracme si však najskôr doma na Slovensku.

 Martin Kováč

Anna Záborská (Zdroj: TASR/Martin Baumann)

Autor je starokatolícky kňaz a teológ

Sloboda vierovyznania je na Slovensku výrazne oklieštená. Paradoxne je to práve v dôsledku zákona o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností, ktorý konštatuje, že štát uznáva len tie cirkvi a náboženské spoločnosti, ktoré sú registrované.

Zároveň pre registráciu novej cirkvi či náboženskej spoločnosti stanovuje absurdnú a nesplniteľnú podmienku: predložiť čestné vyhlásenia aspoň 50-tisíc plnoletých členov s trvalým pobytom na Slovensku a slovenským so štátnym občianstvom.

Podľa dát zo sčítania obyvateľstva v roku 2011 by túto podmienku s prižmúrením očí splnilo maximálne päť z osemnástich už registrovaných cirkví. Treba tiež pripomenúť, že údaje v sčítaní zahŕňajú aj ľudí pod osemnásť rokov, ktorí navyše nemusia byť slovenskými občanmi ani nemusia mať trvalý pobyt na Slovensku.

V porovnaní s čestnými vyhláseniami, ktoré štát vyžaduje pri registrácii nových spoločností veriacich, tak ide o oveľa voľnejšie údaje.

V tom istom sčítaní sa navyše k jedenástim z registrovaných cirkví a náboženských spoločností prihlásilo menej než osemtisíc ľudí - a k najmenej registrovanej novoapoštolskej cirkvi sa dokonca prihlásilo len 166 ľudí.

Ako zastaviť pastafariánov

Predmetný zákon sa na Slovensku sprísňoval už dvakrát. V roku 2007 parlament schválil novelu zákona z dielne Jána Podmanického (Smer-SD) a Ľudmily Muškovej (ĽS-HZDS), podľa ktorej už nebol na registráciu potrebný iba súhlas 20-tisíc sympatizantov, ale 20-tisíc čestných vyhlásení plnoletých členov.

Odvtedy na Slovensku nebola zaregistrovaná žiadna ďalšia cirkev či náboženská spoločnosť, keďže už táto hranica bola úplne nereálna.

V roku 2017 bola prijatá ďalšia novela tohto zákona z dielne [SNS](#), ktorá potrebný počet čestných vyhlásení zvýšila na 50-tisíc dospelých členov. Podľa dôvodovej správy bolo zámerom navrhovateľov „eliminovať špekulatívne registrácie údajných cirkví a náboženských spoločností s hlavným cieľom registrácie - získania finančných príspevkov od štátu“.

V diskusiách v parlamente však zaznievali predovšetkým názory poslancov poznačené nenávisťou k islamu či blúznenie o možnej hrozbe registrácie cirkvi veľkého špagetového monštra (týmto zdravíme všetkých zbožných pastafariánov!).

Proti recesistickým či potenciálne nebezpečným skupinám je však poistka v tomto zákone už od začiatku. V praxi totiž pri registrácii poverená skupina nezávislých odborníkov posudzuje potenciálne riziká. Ministerstvo kultúry SR tak nemusí zaregistrovať ani tie cirkvi, ktoré by splnili požadovanú podmienku počtu členov.

Prečo nepredstierať, že sme občianske združenie

Na porovnanie: v Českej republike na registráciu stačí tristo podpisov, v Poľsku len sto podpisov sympatizantov. V Maďarsku na základnú registráciu stačí dokonca desať podpisov.

Zaujímavý je tiež slovenský kontext. Na registráciu občianskeho združenia stačia traja ľudia. Na registráciu politickej strany desaťtisíc podpisov sympatizantov nad pätnásť rokov. Paradoxom však je, že aj viaceré politické strany zastúpené v parlamente i vo vláde túto podmienku nedokázali splniť a obišli ju „prevzatím“ inej politickej strany.

Menšinové či nové náboženské zoskupenia na Slovensku, pre ktoré je latka registrácie nastavená neprekonateľne vysoko, preto súčasnú právnu úpravu najčastejšie obchádzajú založením občianskeho združenia.

Takéto riešenie však nepovažujem za čestné ani správne. Zákon o združovaní občanov totiž výslovne hovorí, že sa nevzťahuje na združovanie v cirkvách a náboženských spoločnostiach a ak ministerstvo zistí, že občianske združenie vykonáva náboženskú činnosť, ktorá je vyhradená cirkvám alebo náboženským spoločnostiam, má ho rozpustiť.

Malé či nové spoločenstvá viery tak na Slovensku nemajú žiadnu čestnú možnosť získať právnu subjektivitu. Bez právnej subjektivity, ktorá by jasne stanovovala pravidlá fungovania a zastupovala kolektív veriacich, ste odkázaní výlučne na osobnú zodpovednosť jednotlivcov. To má svoje limity.

Neformálne spoločenstvo veriacich nemá ako vstupovať do právnych vzťahov: založiť si účet v banke, vstupovať do jednoduchých zmluvných vzťahov - teda prenajať si či vlastniť priestor, uzavrieť pracovnú zmluvu a pod.

Neregistrovaná kresťanská cirkev sa tiež nemôže uchádzať o členstvo v Ekumenickej rade cirkví a jej duchovní či duchovné nemajú právo sobášiť platné pred štátom.

Hlásime sa k odluke

Ako starokatolíčky a starokatolíci, ktorí sa hlásime k Utrechtskej únii starokatolíckych cirkví - medzinárodnému, historickému a etablovanému spoločenstvu cirkví v Európe, sme na Slovensku diskriminovaní. Nie sme totiž registrovanou cirkvou a nemáme šancu registráciu získať.

Právnu situáciu sa snažíme riešiť už od začiatku nášho pôsobenia na Slovensku. Spoločne s Pavlom Benediktom Stránským, biskupom registrovanej starokatolíckej cirkvi v ČR, ktorý je zároveň povereným biskupom pre Slovensko, sme viackrát navštívili príslušné štátne úrady. Z každej strany však zaznievalo v podstate to isté: situáciu je možné vyriešiť iba politicky - zmenou príslušného zákona.

Nejde nám pritom o peniaze, resp. nárok na štátnu dotáciu z kapitoly pre cirkvi, ako sa mnohí mylne domnievajú. Dlhodobo sa otvorene hlásime k myšlienkam finančnej odluky cirkví od štátu a sme hrdí na to, že naše aktivity si financujeme z vlastných zdrojov a grantov.

Prečo sme napísali poslankyni Záborskej

Dňa 8. septembra 2021 vláda SR schválila vytvorenie novej pozície splnomocnenca vlády pre ochranu slobody vierovyznania alebo presvedčenia. A do tejto funkcie vymenovala práve Annu Záborskú.

Na túto skutočnosť zareagovala známa recesistická skupina Svedkovia Liehovovi, ktorá sa momentálne usiluje splniť stanovené podmienky registrácie a získať 50-tisíc podpisov svojich „smädiacich“.

Pre nás však otázka zákona o registrácii cirkví a náboženských spoločností predstavuje každodennú výzvu a množstvo zbytočných komplikácií. A preto požadujeme zmenu príslušného zákona, ktorý v okolitých krajinách nemá obdobu a je prekážkou náboženskej slobody na Slovensku.

Ak sa chceme postaviť za náboženskú slobodu v zahraničí, čo je podľa pani Záborskej kľúčovou úlohou jej novej pozície, mali by sme si dať najskôr veci do poriadku aj na našej domácej pôde.

Prosíme, zmeňte to

Pani Záborskej sme navrhli zavedenie tzv. dvojstupňovej registrácie podľa vzoru Českej republiky.

Takáto právna úprava by v prvom stupni registrácie garantovala cirkvám a náboženským spoločnostiam iba právnu subjektivitu, základné práva a povinnosti

analogické iným typom neziskových organizácií. Menovite pre prvý stupeň sme však požadovali aj možnosť uzatvárať manželstvá platne pred štátom.

Ostatné špecifické práva by mohli a mali byť obmedzené striktnejšie, no stále by podľa nás mali predstavovať aspoň teoreticky dosiahnuteľnú métu.

Za takúto možnosť sa z pozície poslankyne NR SR postavila aj pani Záborská. Ako však vyplynulo z diskusie, pre takýto prípadný návrh bude treba hľadať širšiu politickú podporu.

Kampaň na podporu nášho otvoreného listu sme spustili symbolicky 7. novembra 2021 – v deň sviatku svätého biskupa Willibrorda z Utrechtu, ktorý má pre starokatolícku cirkev mimoriadny význam. Ukončili sme ju 10. decembra 2021 v Medzinárodný deň ľudských práv.

Aj sloboda vierovyznania je totiž jedným zo základných ľudských práv. A slovenský zákon o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností ju podľa nás obmedzuje neprimeraným spôsobom.

Náš otvorený list podporili aj viacerí duchovní a duchovné, ako aj teológovia a teologičky naprieč konfesionálnym spektrom na Slovensku i v Česku. Teraz však žiadame o zmenu všetky poslankyne a poslancov NR SR dobrej vôle.

Tento text ste mohli čítať vďaka tomu, že platíte za obsah. Vážime si to.